

Obsah

Předmluva	9
Předmluva ke třetímu vydání	10
1 Úvod	13
(P. Ševčík)	
2 Patofyziologie akutní pooperační bolesti	15
(P. Ševčík)	
2.1 Obecné poznámky	15
2.2 Patofyziologie pooperační bolesti	16
2.2.1 Schéma vzniku reflexů při pooperační bolesti	16
2.2.2 Negativní působení pooperační bolesti na jednotlivé orgánové systémy	17
2.2.3 Psychické účinky pooperační bolesti.	18
2.2.4 Pozdní následky nedostatečné pooperační analgezie	18
3 Faktory ovlivňující pooperační bolest	21
(P. Ševčík)	
4 Měření bolesti	23
(D. Bejšovec, T. Gabrhelík)	
4.1 Diagnostika bolesti.	23
4.2 Měření bolesti	24
4.2.1 Neverbální metody hodnocení bolesti	24
4.2.2 Verbální metody hodnocení bolesti	26
4.2.3 Multidimenzionální metody hodnocení bolesti	26
5 Incidence a intenzita pooperační bolesti	27
(J. Málek)	
6 Pooperační analgezie	30
6.1 Nefarmakologické postupy (J. Málek)	30

6.2	Systémová farmakoterapie (<i>J. Málek</i>)	33
6.2.1	Způsoby podání	33
6.2.2	Používané látky	35
6.3	Lokoregionální metody analgezie (<i>D. Mach</i>)	53
6.3.1	Úvod	53
6.3.2	Lokální anestetika	54
6.3.3	Infiltrační analgezie	62
6.3.4	Neuroaxiální techniky v analgezi	62
6.3.5	Periferní blokády v analgezi	71
6.3.6	Speciální lokoregionální techniky v analgezi	78
6.4	Multimodální analgezie (<i>J. Málek</i>)	80
6.5	Preemptivní analgezie (<i>P. Ševčík</i>)	83
7	Doporučení pro jednotlivé typy operací u dospělých	85
7.1	Výkony s předpokládanou malou pooperační bolestí (<i>J. Málek</i>)	85
7.1.1	Předoperační opatření	85
7.1.2	Opatření prováděná v průběhu operačního výkonu	85
7.1.3	Opatření v pooperačním období	86
7.1.4	Alternativní možnosti	86
7.2	Výkony s předpokládanou střední pooperační bolestí (<i>M. Vojtíšková</i>)	86
7.2.1	Předoperační opatření	86
7.2.2	Opatření prováděná v průběhu operačního výkonu	87
7.2.3	Opatření v pooperačním období	87
7.2.4	Alternativní možnosti	88
7.3	Výkony s předpokládanou velkou pooperační bolestí (<i>I. Kříkava</i>)	88
7.3.1	Úvod	88
7.3.2	Předoperační opatření	89
7.3.3	Opatření prováděná v průběhu operačního výkonu	90
7.3.4	Opatření v pooperačním období	91
7.3.5	Alternativní možnosti	92
8	Pooperační analgezie u dětí	94
	(<i>V. Míxa</i>)	
8.1	Patofyziologie dětské bolesti	94
8.2	Farmakologické odlišnosti dětského věku	95
8.2.1	Aplikace perioperační analgezie dítěti	96
8.3	Systémová analgetika používaná v dětské perioperační péči	96

8.4 Regionální anestezie a analgezie	100
8.4.1 Anatomické a fyziologické odlišnosti dětského věku ve vztahu k regionální anestezii	100
8.4.2 Toxické komplikace	101
8.4.3 Alergická reakce na lokální anestetika	102
8.4.4 Epidurální anestezie	102
8.4.5 Subarachnoidální anestezie	103
8.4.6 Periferní nervové blokády	103
8.5 Taktika perioperační analgezie dětí	104
8.6 Monitorace kvality pooperační analgezie	104
8.7 Doporučení pro jednotlivé typy operací u dětí	108
8.7.1 Krátké operační výkony	108
8.7.2 Střední operační výkony	109
8.7.3 Velké operační výkony	110
9 Pooperační analgezie po císařském řezu a u kojících matek	111
<i>(J. Málek)</i>	
10 Pooperační analgezie u osob s chronickou bolestí dlouhodobě užívajících opioidy	113
<i>(J. Lejško)</i>	
10.1 Definice chronické bolesti (CHB)	113
10.2 Charakteristika nemocných s CHB	113
10.3 Současné postupy v léčbě CHB (ve vztahu k pooperační analgezi)	114
10.3.1 Farmakoterapie	114
10.3.2 Intervenční algeziologické postupy	114
10.4 Pooperační analgezie u nemocných léčených dlouhodobě opioidy	115
10.4.1 Specifické faktory opioidní léčby	115
11 Pooperační analgezie u geriatrických pacientů	121
<i>(J. Lejško)</i>	
11.1 Zvláštnosti skupiny	121
11.2 Možné postupy	122
11.3 Nedoporučované a kontraindikované metody	122
12 Pooperační analgezie u ambulantních operací	123
<i>(J. Málek, D. Mach)</i>	
12.1 Zvláštnosti skupiny	123

12.2 Předoperační opatření	123
12.3 Opatření prováděná v průběhu operačního výkonu	124
12.4 Opatření v pooperačním období	124
13 Organizace léčby pooperační bolesti	125
<i>(D. Bejšovec, T. Gabrhelík, V. Kubricht)</i>	
13.1 Úvod a zařazení léčby pooperační bolesti do multioborové péče o pacienta	125
13.2 Cíle léčby pooperační bolesti	127
13.3 Základní pravidla léčby akutní pooperační bolesti	127
13.4 Koncept bolesti jako páté vitální funkce.	128
13.5 Organizace léčby pooperační bolesti při zavedeném systému APS (Acute Pain Service)	129
14 Další perspektivy léčby pooperační bolesti	134
<i>(J. Málek)</i>	
Přílohy	136
Rejstřík	145